

Тваринництво, у порівнянні з рослинництвом, дозволяє отримати більший обсяг доданої вартості, перерозподіл якої, у свою чергу, сприятиме поліпшенню виконання соціальних програм. Розвиток галузі тваринництва має пріоритетне значення в реалізації стратегічної ініціативи «Рідне село», оскільки при цьому зменшується сезонність використання наявності робочої сили сільськогосподарських підприємств, зростає зайнятість у сільській місцевості, збільшується обсяг доходів місцевих жителів, а отже структура загальних доходів сільських жителів стає більш гармонійною: частка соціальних трансфертів скорочується, а частка заробітної плати зростає. Важливо також відмітити, що розвиток тваринництва на сучасній техніко-технологічній основі позитивно впливає на якість робочої сили, оскільки висуває до неї вищі кваліфікаційні та освітні вимоги, а це, у свою чергу, створює нову якість людського капіталу в сільських населених пунктах.

Список використаних джерел:

1. Капась О.М. Актуальні проблеми розвитку молокопродуктового підкомплексу України / О.М. Капась // Економіка АПК. – 2013. – № 9. – с. 92-98.
2. Харіна О.О. Стан виробництва й переробки молока та молочних продуктів в сучасних умовах / О.О. Харіна // Економіка АПК. – 2013. - №9. – с. 119-123.
3. Шиян Н.І. Концентрація виробництва молока в системі чинників підвищення його ефективності / Н.І. Шиян // Економіка АПК. – 2013. – с. 38-44.
4. Рибаченко О.М. Ефективність використання кормів у тваринництві / О.М. Рибаченко // Економіка АПК. – 2013. - №12. – с.25-31.
5. Рябоконт В.П. Формування та використання виробничого потенціалу м'ясопереробних підприємств / В.П. Рябоконт, Ю.П. Шаповалова // Економіка АПК. – 2013. №6. с. 21-28.

Рецензент – д.держ.упр., професор Лозинська Т. М.

УДК 631.164.23

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Калюжна Ю.П., к.е.н., ст. викладач
Полтавська державна аграрна академія***

У статті викладено сутність інвестицій та інвестиційної діяльності для розвитку сільськогосподарських підприємств. Проведений аналіз ряду літературних джерел щодо основних елементів інвестиційної діяльності, - інвестиційна привабливість, активізація інвестиційної діяльності, реалізація інвестиційної стратегії, що мають на меті підвищення ефективності інвестиційної діяльності як в окремих регіонах та сільськогосподарських підприємствах, так і в економіці країни загалом. Зазначено основні джерела фінансування інвестицій. Розглянуто елементи визначення інвестиційної привабливості країни, регіону та підприємств аграрного сектору. Проаналізовано основні проекти та проведений аналіз активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств області.

The article describes the nature of investment and investment for the development of agricultural enterprises. The analysis of a number of references on the main elements of investment – investment attractiveness, Investment Promotion, implementation of investment strategies that aim to improve the efficiency of investment in individual regions and farms, and the economy in general outlines the sources of investment financing. The elements of the definition of investment attractiveness of the country, the region and the enterprises of the agricultural sector. The basic designs and the analysis of investment activity of agricultural enterprises of the region.

Постановка проблеми. Потреба в інвестиціях для розвитку сільськогосподарського виробництва є об'єктивною необхідністю враховуючи особливості, які притаманні сільському господарству як галузі. Саме від ефективності організації інвестиційного процесу залежить значною мірою економічний розвиток сільськогосподарських підприємств. Дослідження особливостей управління інвестиційним забезпеченням економічного розвитку на рівні підприємства є значною комплексною проблемою, для вивчення якої бракує результатів фундаментальних, науково-практичних та методичних розвідок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях багатьох науковців найбільша увага приділяється таким питанням, як інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат. Теоретичні та практичні аспекти інвестування знайшли висвітлення у наукових працях вітчизняних вчених-економістів: І.О. Бланка [1], Л.М. Борщ [2], Т.В. Майорової [3] та зарубіжних – Л.Дж. Гітмана, М.Д. Джонка [4].

В.Г. Андрійчук, Н.А. Мазур, М.І. Кісіль вивчали інвестиції та інвестиційну діяльність в аграрному секторі економіки [5-7]. У науковій літературі існує багато визначень поняття «інвестицій», поява яких зумовлена специфікою та традиціями різних економічних шкіл та течій. Широко розповсюдженою є інтерпретація інвестицій – як здійснення певних економічних проектів у теперішній час, щоб у майбутньому одержати дохід.

Для багатьох підприємств, найбільш складний етап здійснення інвестиційної діяльності це розробка самої інвестиційної політики, головною складовою якої є інвестиційна стратегія, має на меті підвищення ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Однак розробка вище зазначеної стратегії не можлива без чіткого визначення її сутності, цим питанням займалося багато видатних вчених, які «інвестиційну стратегію» тлумачать як «...систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності і вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення».

Основними напрямками дослідження Асаула А.Н. [8], є аналіз інвестиційної привабливості підприємства, вивчення факторів, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства, вивчення та розробка української специфіки інвестування. Кісіль М. І. зазначає «інвестиційна привабливість підприємств аграрного сектора забезпечується сукупністю заходів щодо підвищення рівня їх прибутковості, формування інвестиційних ресурсів, переважно, за рахунок власних джерел товаровиробників, створення сприятливих умов для залучення у секторі зовнішньогалузевих, зокрема іноземних інвестицій, розвитку кредитного обслуговування підприємств та інших заходів» [7, с. 82].

Постановка завдання. Метою статті є аналіз факторів активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливу роль у діяльності сільськогосподарських підприємств відіграють інвестиції, оскільки вони є головним джерелом технічного оснащення підприємств та важливою умовою вирішення практично всіх стратегічних і поточних завдань ефективного розвитку сільськогосподарських підприємств. Необхідність здійснення інвестицій у сільське господарство представляє собою об'єктивний процес, обумовлений особли-

востями сільськогосподарського виробництва. Основою інвестицій є інвестиційна діяльність яку здійснюють сільськогосподарські підприємства для забезпечення ефективного функціонування своєї діяльності. Зараз, однією з найважливіших проблем українських сільськогосподарських підприємств є недостатність фінансових ресурсів для ведення своєї господарської діяльності. Саме зростання обсягів виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції, відновлення ресурсного потенціалу аграрного сектору агропромислового розвитку, широке використання новітніх наукових розробок можна досягти за умов залучення зовнішніх, та внутрішніх джерел інвестування. Отже, найбільш реальною можливістю виведення з кризи значної кількості неефективних сільськогосподарських підприємств є вибір ефективних джерел інвестування їх діяльності.

Важливим моментом при виборі джерел фінансування сільськогосподарських підприємств є визначення оптимальних пропорцій у їхній структурі. Цю проблему допомагає вирішити вибір методів фінансування. Можна розглядати такі джерела інвестування підприємств агропромислового комплексу: власні кошти, а саме прибуток після сплати податків, амортизаційні відрахування, надходження від реалізації частини основних засобів, бюджетні фінансові ресурси і кошти, залучених з комерційних джерел (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка залучення капітальних інвестицій за джерелами фінансування у підприємства Полтавської області, 2011 – 2013 рр. [9]

Джерела фінансування	2011	2012	2013 ¹
Всього ² , млн. грн.	7859	10217	8398
у т.ч., коштів державного бюджету	188	315	30
коштів місцевих бюджетів	234	208	251
власних коштів підприємств та організацій	5845	7276	6198
кредитів банків та інших позик	785	1632	1190
коштів іноземних інвесторів	226	75	-
інших джерел фінансування	194	290	122

¹ січень-грудень 2013 р.

² з врахуванням коштів населення на будівництво власних квартир та коштів населення на індивідуальне житлове будівництво

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 73,8% загального обсягу, частка кредитів банків та інших позик становила 14,2%, державного та місцевих бюджетів – 3,3%.

У 2013р. в економіку області вкладено 148,3 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу). Обсяг внесених з початку інвестування в економіку області прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 31 грудня 2013 р. становив 1065,1 млн. дол. З країн ЄС унесено 327,7 млн. дол. інвестицій (30,8% загального обсягу акціонерного капіталу), із країн СНД – 63,4 млн. дол. (5,9%), з інших країн світу – 674,0 млн. дол. (63,3%) (рис. 1).

Інвестиції надійшли із 48 країн світу. До основних країн-інвесторів, на які припадає понад 97% обсягу прямих інвестицій, входять: Швейцарія –

641,7, Кіпр – 131,7, Нідерланди – 124,5, Велика Британія – 59,6, Російська Федерація – 51,3, Панама – 12,3, Азербайджан – 10,8, США – 7,8 [9].

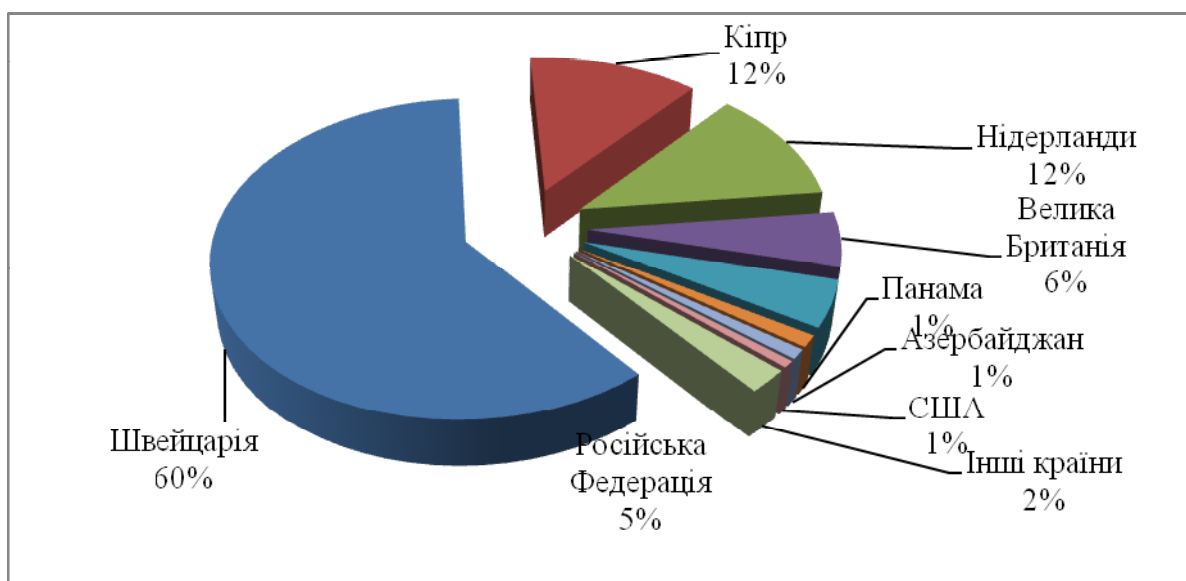

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції з країн світу в економіку Полтавської області (на 31.12.2013 р.), млн. дол. США [9]

Головною ціллю щодо подальшого розвитку сільськогосподарських підприємств є підвищення інвестиційної активності суб'єктів господарювання для забезпечення сталої динаміки економічного зростання і суттєве поліпшення ефективності використання інвестицій для цілей модернізації виробництва та інфраструктури, розширення випуску та нарощування обсягів конкурентоспроможної на внутрішньому та зовнішніх ринках продукції та послуг.

Одним із елементів збільшення інвестиційних ресурсів в сільськогосподарські підприємства є підвищення інвестиційної привабливості, що є елементів залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій. Інвестиційний клімат, стосується, зазвичай, країни в цілому, тому що неабияк пов'язаний із її правовим полем і спеціальним законодавством, хоча й має вплив на інвестиційну привабливість кожного регіону зокрема.

Основним чинником, що знижує якість інвестиційного клімату в Україні, є політична нестабільність і відповідна невизначеність та недосконалість законодавчого забезпечення інвестування щодо власне іноземних інвестицій, створення кредитних спілок, власності на землю, механізмів державного страхування інвестицій, створення страхових фондів.

На рівні підприємства інвестиційну привабливість окреслюють так: економічний стан підприємства, рівень його ліквідності, співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості, платоспроможність, рівень кваліфікації працівників і персоналу, маркетингове середовище, рівень готовності до ефективного сприйняття інвестицій. Для того щоб підприємство змогло отримати інвестиції, йому необхідно довести свою спроможність, засновану на аналізі низки чинників: майнового стану підприємства, матеріального забезпечення інвестицій та кредитів, здатності прибутково функціонувати, правоздатності й дієздатності клієнта [10].

Основними конкурентними перевагами Полтавської області є: вигідне економічно-географічне положення та розвинутий аграрно-промисловий комплекс, що характеризується високим рівнем виробництва зернових та технічних культур, тваринницької продукції.

Крім того, основною стратегією інвестиційного розвитку області в агропромисловому комплексі є створення сприятливого бізнес-середовища як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів.

Протягом останніх років область займає перші місця в Україні по валовому збору зерна. Тому одним з пріоритетних напрямків залучення інвестиційних ресурсів є будівництво нових елеваторів, реконструкція, модернізація та розширення діючих зерноскладів та хлібоприймальних підприємств.

Станом на 1 грудня 2013 р. загальна потужність зернових складів області склала 5.7 млн. тонн.

Елеватор ПАТ «Компанія «Райз» в Лохвицькому районі на сьогодні є самим потужним на Україні та Європі. Елеватор забезпечує ефективне та якісне приймання, доробку та зберігання сільськогосподарської продукції.

В серпні місяці поточного року в Лохвицькому районі введена в дію 3-я черга елеватора ПАТ «Компанія «Райз» проектною вартістю 100 млн. грн (виробнича потужність 180 тис. тонн). За рахунок введення елеватора працює 52 особи. Після введення її в експлуатацію одночасна здатність зберігання зерна зросла до 446 тис. тонн.

В останні три роки Полтавщина тісно співпрацювала з компанією «Нібулон». Це реалізація найбільш масштабної інвестиційної програми. Збудовано 6 елеваторів та два перевантажувальних термінали з відвантаження зернових та олійних культур на річковий транспорт.

В 4 кварталі поточного року введені додаткові потужності на трьох сертифікованих елеваторах обсягом понад 50 тис. тонн. В 2014-2016 рр. передбачається будівництво та реконструкція ще 6 елеваторів.

Завдяки інвестиційним проектам, що впроваджені в останні роки значно поліпшилась інфраструктура зернового ринку.

Державною програмою активізації розвитку економіки на 2013–2014 рр. визначена реалізація 16 інвестиційних проектів з будівництва та реконструкції тваринницьких комплексів проектною вартістю 1386,3 млн. грн. При цьому реконструкція тваринницьких об'єктів ведеться і в ряді інших господарств.

В поточному році для модернізації галузі тваринництва вкладено понад 70,0 млн. грн. власних коштів сільськогосподарських підприємств.

ТОВ «Маяк» Котелевського району завершено реконструкцію ферми великої рогатої худоби під молочний комплекс «Годувальниця-2» на 1000 голів вартістю 45,0 млн. грн.

ПП «Ланна-Агро» Карлівського району введено в дію доїльний зал, вартість завершеного будівництва складає 1,8 млн. грн.

СТОВ «Скіф» Котелевського району завершено будівництво приміщення для вирощування 200 голів молодняка великої рогатої худоби вартістю 1,0 млн. грн.

СТОВ «Перемога» Чорнухинського району проведено реконструкцію молочнотоварної ферми на 800 голів корів проектною вартістю 4,9 млн. грн.

ТОВ НВП «Глобинський свинокомплекс» Глобинського району проведено реконструкцію будівель та споруд в ферму з дорощування поросят на 11,0 тис. голів проектною вартістю понад 15,0 млн. грн.

ТОВ НВП «Глобинський м'ясо-молочний комплекс» проведена реконструкція корівника на 200 голів корів вартістю 2,0 млн. грн.

ТОВ «Соняшник» Глобинського району проведена реконструкція корівника на 200 голів корів вартістю 2,0 млн. грн.

ТОВ «Пузиківська» Глобинського району побудовано телятник на 200 голів вартістю 1,2 млн. грн.

ФГ «Вітас і К» Лубенського району реконструйовано корівник на 200 голів корів вартістю 1,0 млн. грн.

В області створено сприятливі умови, які забезпечують інвестиційну привабливість галузі тваринництва для іноземних інвестицій.

На базі ТОВ «Докучаєвські чорноземи» Карлівського району спільно з ізраїльською фірмою «М.А.Д.» відпрацьовується питання будівництва комплексу виробничою потужністю 13 тис. тонн індичачого м'яса.

За рахунок залучення німецьких інвестицій ФГ «ХАКА. Свинокомплекс. Полтавщина» в с. Ватажкове Полтавського району будується потужний свинокомплекс на 30,0 тис. свиней, вартістю 142,6 млн. грн., введення в дію якого заплановано восени 2014 року. Це сприятиме створення 23 робочих місць та збільшенню виробництва м'яса на 3,5 тис. т.

В червні 2013 р. розпочав роботу насінневий комплекс з логістичного та матеріально-технічного забезпечення компанії «Дюпон Піонер» оснащений найсучаснішим обладнанням, що дасть можливість виробляти близько 500 тис. посівних одиниць гібридів кукурудзи, соняшнику та ріпаку. Загальний розмір інвестицій «Дюпон Піонер» становив понад 40 млн. дол. На постійну роботу працевлаштовані 40 осіб, а на сезонну задіяні 300 осіб.

Завершено будівництво ТОВ «Глобинський переробний завод» з переробки сої проектною вартістю 280 млн. грн потужністю 220 тис. т/рік. Щорічний обсяг виробництва шроту з високим вмістом протеїну становитиме до 160 тис. тонн, соєвої олії - близько 40 тис. т і 9 тис. т гранульованої оболонки. Це дасть можливість працевлаштувати 150 осіб.

За рахунок залучення інвестицій агропромисловий комплекс області переходить на інноваційний шлях розвитку, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності продукції сільського господарства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Висновки. На сьогодні питання інвестицій є досить актуальне. Інвестиційне відродження сільського господарства потребує залучення у виробництво таких обсягів інвестицій, які б забезпечували потребу в необхідних видах матеріально-технічних ресурсів і створювали умови для ефективної діяльності підприємств усіх форм господарювання.

Одним із найвагоміших чинників розвитку та стабілізації діяльності сільськогосподарських підприємств є інвестиційні ресурси. Як ми виявили,

результативність інвестування залежить від заходів поліпшення інвестиційного клімату. Крім того, активна інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств сприяє збільшенню обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, підвищенню їх прибутковості, розширенню виробничої діяльності та, як результат, створенню додаткових робочих місць на селі.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : [учеб. курс] / И. А. Бланк. – К. : Эльга, 2008. – 724 с.
2. Борщ Л. М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи / Л. М. Борщ. – К.: Знання, 2002. – 318 с.
3. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: [навчальний посібник] / Т. В. Майорова. – К.: «Центр навчальної літератури». 2004. – 376 с.
4. Гиттман Л. Основы инвестирования / Л. Гиттман, М. Джонк; [пер. с англ]. – М.: Дело, 1999. – 1008 с.
5. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підруч. – [2-ге вид., доп. і перероб.] / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
6. Мазур Н. А. Проблеми і перспективи інвестицій в АПК України / Н.А. Мазур // Економіка АПК. — 2009. – №11. – с. 73 – 77.
7. Кісіль М. І. Інвестиційна та інноваційна складові доктрини аграрної політики України // М.І. Кісіль // Економіка АПК. – 2003. – № 7. – С. 81 – 87.
8. Асаул А. Н. Корпоративные ценные бумаги как инструмент инвестиционной привлекательности компаний / Асаул А. Н., Войнаренко М. П., Пономарева Н. А. – М. : АНО «ИПЕФ», 2008. – 288 с.
9. Сайт головного управління статистики Полтавської області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.poltavastat.gov.ua
10. Демчук Н. І. Ефективність механізму створення інвестиційного середовища в Україні / Н. І. Демчук // Інвестиції: практика та досвід. — 2009. – № 11. – С. 3–6.
11. Інвестиції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apk.adm-pl.gov.ua/storinka/investiciyi>.

Рецензент – д.е.н., професор Махмудов Х.З.

УДК 338.439.5:637.14 (477.42)

СТАН СВІТОВОГО РИНКУ МОЛОКА І МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ В УКРАЇНІ

***Кільницька О.С., к.е.н.; Звягінцев М.Г., магістрант
Житомирський національний агроекологічний університет***

Здійснено аналіз виробництва молока, продуктивності корів в розрізі окремих країн світу та проаналізовано зміни індексів цін на продовольство. Встановлено, що високорозвинені країни досягли достатнього рівня виробництва і споживання молочної продукції в останні роки і стали на шлях стабілізації обсягів. За останні 10 років світові ціни на продовольчі продукти зросли майже удвічі. Це свідчить про загострення продовольчої проблеми. Проаналізована динаміка балансів молочної продукції в світі за 1995-2012 рр. Експорт молока та молочних продуктів в Україні зменшився у 2 рази, водночас імпорт збільшився у 7 разів. Це вимагає орієнтації вітчизняних підприємств на загальноєвропейські стандарти, що передбачають забезпечення стабілізації поголів'я с.-г. тварин водночас із збільшенням їх продуктивності, кількості приплоду, зменшення загибелі худоби, конверсії кормів на одиницю продукції. Це сприятиме зменшенню собівартості української сировини та підвищенню її цінової конкурентоспроможності.

In article was done the analysis of the production of milk, productivity of cows in individ-